

A KÖZVÉLEMÉNY A MINISZTERELNÖKI VITÁRÓL

A REPUBLIKON INTÉZET ELEMZÉSE

REZÜMÉ

A választók egyértelmű többsége szerint fontos a miniszterelnöki vita: ez az álláspont nemcsak az ellenzéki pártok, de a Fidesz szavazóit is osztják. A szavazók bő harmada kétszereplős, Orbán Viktor és Mesterházy Attila közötti, míg szűk harmada négypárti vitát rendezne.

A választások előtti miniszterelnök-jelölti vitát tízből hat választó tartja fontosnak: ennek legfőbb oka pedig az, hogy úgy vélik, egy demokráciát tiszteletben tartó miniszterelnöknek kötelessége részt venni a választások előtt a miniszterelnök-jelöltek vitájában. Ezzel az állítással – akárcsak a vita fontosságával – nem csak az ellenzéki pártok szavazói, de a Fidesz szimpatizánsai is egyetértenek.

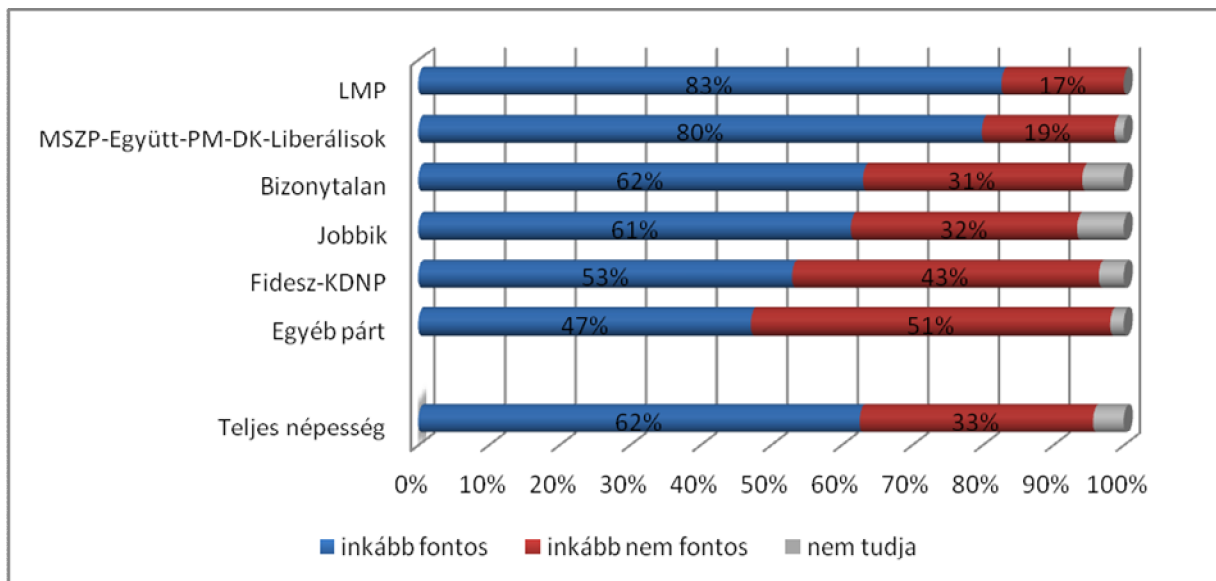
Ami a vita formáját illeti, nagyjából két forgatókönyv között oszlanak meg a választók: az Orbán és Mesterházy közötti vitát elsősorban az MSZP-Együtt-PM-DK-Liberálisok szavazói választanák, míg a négypártivá bővített változat a Jobbik és az LMP szavazói között van többségben; a Fidesz szavazói egyforma mértékben támogatják a két vitaformát.

Orbán Viktor elzárkózása mögött a válaszadók szerint elsősorban az áll, hogy a kormányfő fél attól, hogy a kormányzásával kapcsolatos kellemetlen kérdések kerülnének elő, a második leginkább elfogadott indok szerint Orbán olyan biztos a választási győzelemben, hogy megengedheti magának a vitától való távolmaradást.

MINISZTERELNÖK-JELÖLTI VITA: EGYÉRTELMŰEN FONTOS

Egyelőre kétséges, hogy lesz-e miniszterelnöki vita a 2014-es választások előtt: az utóbbi hetekben ugyanakkor a korábbinál hangsúlyosabban jelent meg a vita iránti igény. Mostani kutatásunkban¹ azt vizsgáltuk, hogyan vélekedik ezekről a kérdésekről a lakosság: szeretné-e látni, hogy a kormányfő-jelöltek nyilvánosan megvitatják programjukat, illetve milyen vitát tartanának hasznosnak.

Az adatok azt mutatják, hogy **a választók meggyőző többsége, 62 százaléka szerint fontos, hogy a választások előtt legyen miniszterelnök-jelölti vita.** Leginkább az LMP és a baloldali összefogás szavazói vélekednek erről így: ötből négy szavazójuk tartaná fontosnak a vitát. A Fidesz-KDNP-vel szimpatizálók abszolút többsége, 53 százaléka szerint is fontos a választás előtti miniszterelnök-jelölti vita, míg a Jobbik szavazói a lakosság egészével megegyező mértékben tartják fontosnak a vitát.

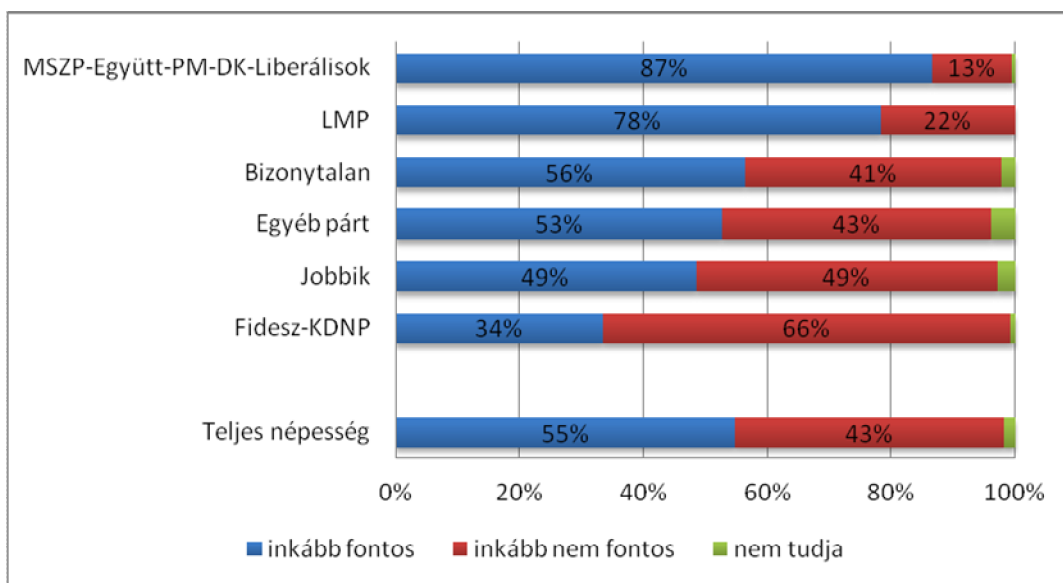
1. ábra

Az Ön véleménye szerint mennyire fontos, hogy megtartsák a választások előtt a miniszterelnök-jelöltek vitáját?

Ha az általános kérdéssel szemben túl a jelenlegi, konkrét helyzetre kérdezzük rá, azaz Orbán Viktor és az ellenzéki pártok miniszterelnök-jelöltjei közti vita fontosságát egyesével teszteljük, úgy azt látjuk, hogy ez a fontosság némiképp változik. Egy Orbán Viktor és Mesterházy Attila

¹ Az adatfelvételt az Ipsos, az adatok elemzését a Republikon Intézet végezte. Az adatfelvételre március 20-21 között került sor, 1000 fő telefonos megkérdezésével. A minta jól reprezentálja a szavazókorú lakosság településtípus, nem, életkor és iskolai végzettség szerinti összetételét.

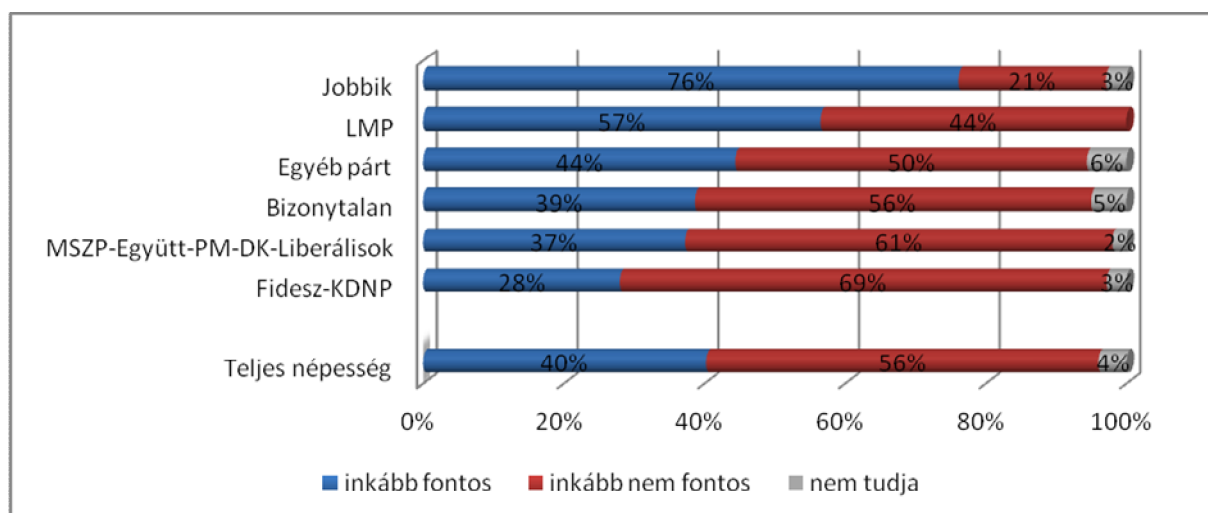
közti vita fontossága alig marad el az általános megítéléstől: a **teljes népesség 55 százaléka szerint lenne ugyanis fontos, hogy a jelenlegi miniszterelnök és a Kormányváltók miniszterelnök-jelöltje vitázzon** – ebben a konkrét párosításban is tehát egyértelműen **többségbe kerülnek a vita-pártiak**. A leginkább fontosnak természetesen az érintett, MSZP-Együtt-PM-DK-Liberálisok listáját támogató szavazók tartják ezt a vitát, de az LMP-szavazók közel négyötöde és a bizonytalan szavazók 56 százaléka is ezen a véleményen áll. Jól látszik, hogy míg a konkrét személyek nélküli vitát a Fidesz-szavazók többsége támogatta, egy Orbán-Mesterházy vitát már kisebb arányban tartanak fontosnak: a kormánypárti szavazók harmada szerint lenne Orbánnak fontos vitáznia Mesterházyval. A Jobbik-szavazók teljesen megosztottak a kérdésben: felük-felük szerint fontos, illetve nem fontos egy ilyen párosítás.

2. ábra:

A jelenlegi helyzetben Ön fontosnak tartja, hogy vita legyen a következő szereplők között: Orbán Viktor és Mesterházy Attila

Ami a másik két, országosan mérhető támogatottsággal rendelkező párt, a Jobbik és LMP miniszterelnök-jelöltje és Orbán Viktor közötti vitát illeti, mindkét esetben kisebbségi vélemény lett a vita fontossága: egy Orbán-Vona vitát a választók 40, míg egy Orbán-Schiffer közötti vitát 30 százalék tartana fontosnak. A Vona Gáborral való vitát természetesen a Jobbik szavazói tartanak leginkább fontosnak: háromnegyedük szerint kellene Orbánnak vitáznia a Jobbik elnökével. Ezen kívül az LMP-szavazók körében kap még többséget egy Orbán-Vona vita fontossága: ahogy a 2. ábrán láttuk, az LMP-sek nem csak Vona, de Mesterházy esetén is a második leginkább vita-párti szavazók voltak.

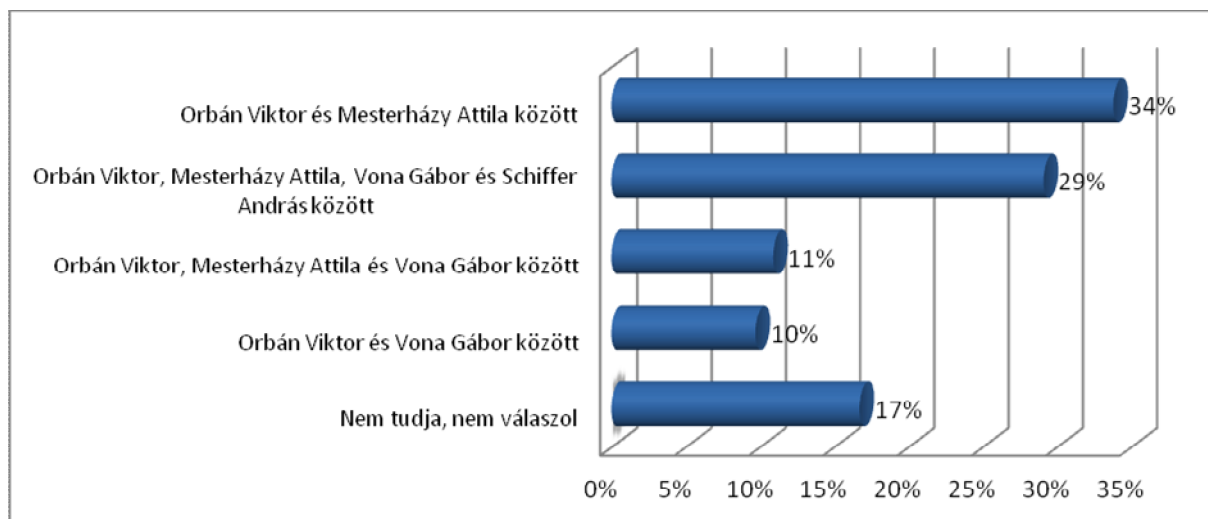
3. ábra

A jelenlegi helyzetben Ön fontosnak tartja, hogy vita legyen a következő szereplők között: Orbán Viktor és Vona Gábor

A konkrét vitahelyzetek megítélése tehát személyenként eltér: a legtöbben a Mesterházy Attilával való vitát tartják fontosnak, de mind Vona Gábor, mind Schiffer András esetében a saját szavazóknál jóval nagyobb azon választók köre, akik szerint indokolt, hogy Orbán vitázzon velük. A pártok szavazói közül az LMP-vel szimpatizálók a leginkább vita-pártiak: az ő körükben ugyanis mindhárom párharc esetén többségbe kerültek azok, akik az adott vitát fontosnak tartják. A pártpreferencia szerinti adatok tanulsága szerint a Fidesz-szavazók inkább Vona Gábor, míg az MSZP-Együtt-PM-DK-Liberálisok szavazói inkább Schiffer András esetén érzik fontosnak az Orbánnal való vitát.

MILYEN VITA LEGYEN?

Ha választás elé állítjuk a választókat, hogy melyik az a vitaforma, amit leginkább meg kellene tartani, a válaszok két forgatókönyv között oszlanak meg: a szavazók bő harmada a kétszereplős Orbán-Mesterházy vitát preferálja, míg szűk 30 százalék szerint a négy, mind a 106 egyéni választóköri körzetben jelöltet állítani tudó országos párt vezetője közötti vita lenne a legalkalmasabb. Tíz-tíz százalékos kisebbséget képviselnek azok, akik szerint a jelenlegi helyzetben leginkább egy Orbán-Vona, vagy pedig egy Orbán-Mesterházy-Vona vitára lenne szükség – ők elsősorban a Jobbik szavazói közül kerülnek ki.

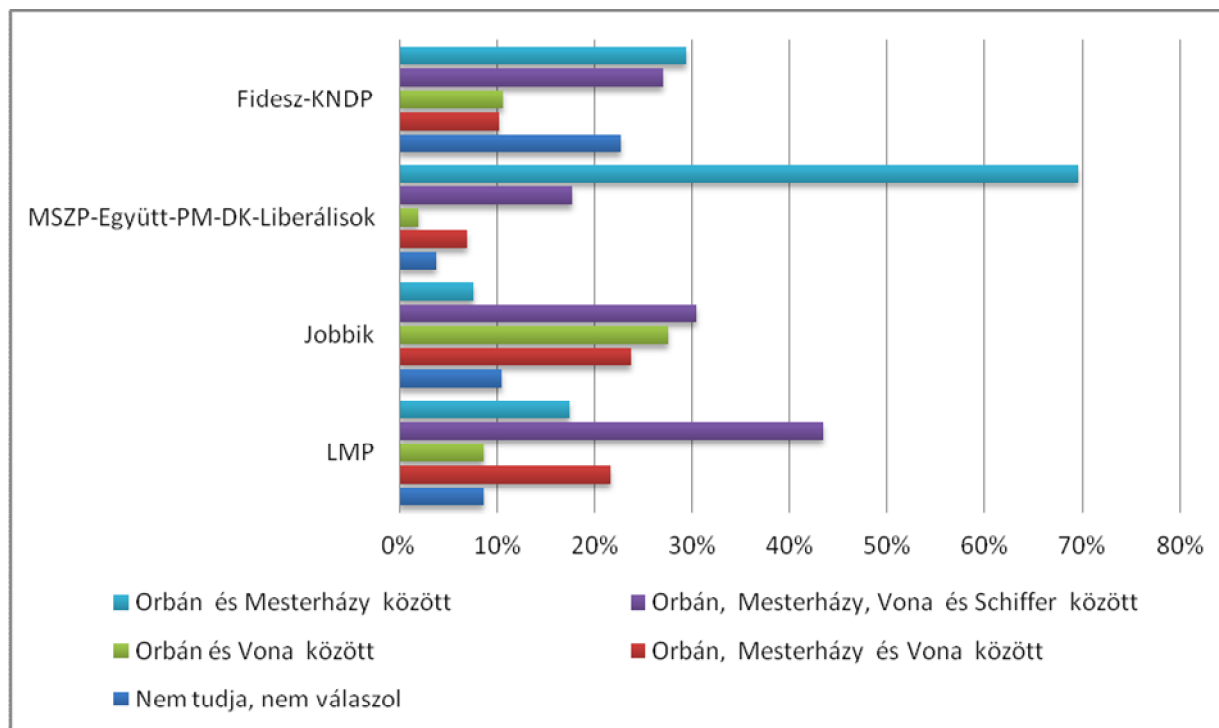

4. ábra

Ön szerint melyik lenne az a vita, amelyet leginkább meg kellene tartani? Megoszlás a teljes népesség körében

A kérdésben a Kormányváltó összefogás szavazói a legegységesebbek: 70 százalékuk a kétszereplős, Orbán Viktor és Mesterházy Attila közötti vitát rendezné meg, és csak ötödük bővítené négszereplőssé a vitát. A Fidesz szavazói a teljes népességhez hasonlóan megosztottak: a legnagyobb ellenzéki kihívó és a jelenlegi miniszterelnök közötti vitát támogatja 29, míg a négy párti vitát 27 százalékuk. A Fidesz szavazóinak negyede ugyanakkor nem válaszolt erre a kérdésre: ők elsősorban olyan kormány párti szavazók, akik már a vitát magát sem tartották fontosnak.

A Jobbik- és az LMP-szavazók között egyaránt a négyfős vita a leginkább támogatott, érdekes kettősség ugyanakkor, hogy míg a Jobbik-szavazók 82 százaléka jelölt meg olyan opciót, amiben Vona Gábor szerepelt, az LMP szavazóinak csak 44 százaléka választotta azt a vitaformát, amiben Schiffer András is résztvevő.

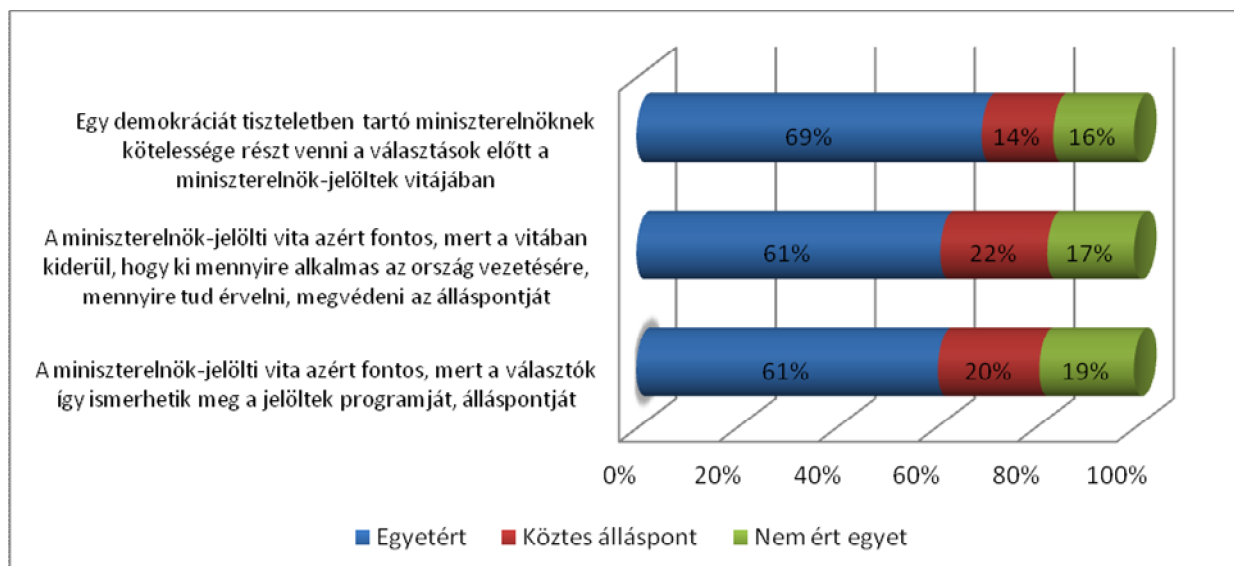
5. ábra

Ön szerint melyik lenne az a vita, amelyet leginkább meg kellene tartani? Pártpreferencia szerinti megoszlás

Jól látszik tehát, hogy a vita létszámát illetően a társadalomban kétféle attitűd mutatkozik: **a megkérdozettek harmada** – és ez elsősorban az MSZP-Együtt-PM-DK-Liberálisok szavazóit jellemzi – **csak a jelenlegi miniszterelnök és Mesterházy közötti vitát támogatja, míg ettől csak alig maradnak el azok, akik mind a négy, országosan jelentős támogatottsággal bíró párt vezetőjét megismernék a vita során.**

MINISZTERELNÖK –JELÖLTI VITA: DEMOKRATIKUS KÖTELESSÉG

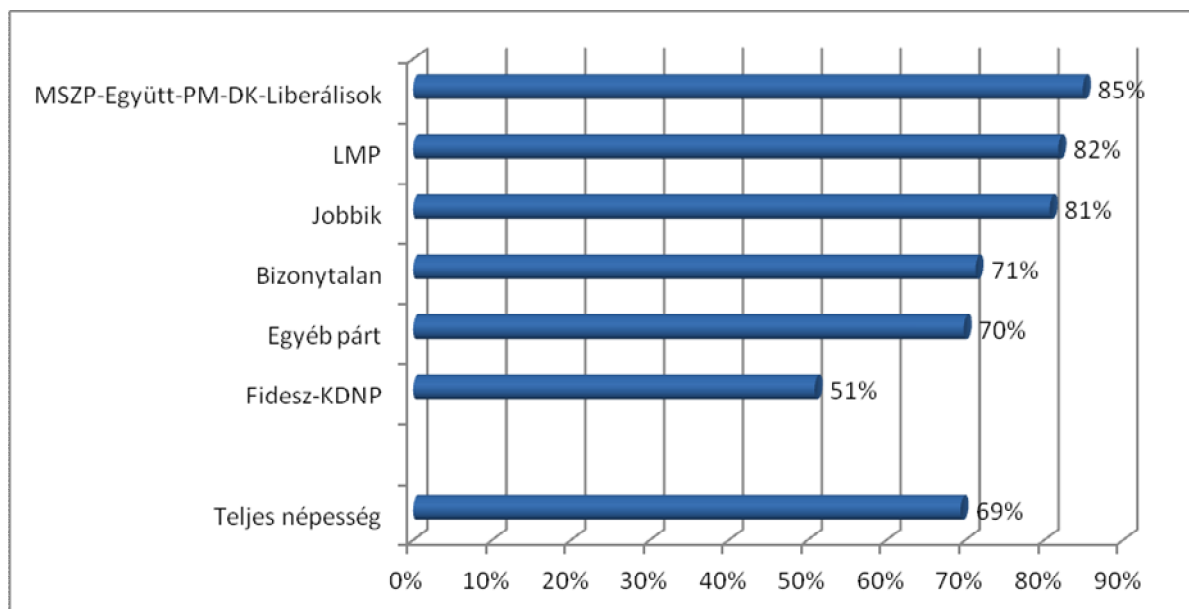
A vita szerepét vizsgáló kérdésekből az derül ki, hogy bár mind a programbemutatás, mind a kormányzóképeség bemutatása egyértelműen fontos szempontok, **de a legerősebb vélemény mégis az, hogy egy miniszterelnöknek demokratikus kötelessége részt vennie a választások előtt egy vitában:** az általunk vizsgált szempontok közül egyértelműen ez volt a legfontosabb indok, tízből hét választó képviselte ezt az álláspontot.

6. ábra

Mennyire ért egyet a következő, a miniszterelnök-jelölti vitával kapcsolatos állításokkal?

A demokratikus szempont fontossága minden szavazói csoportban megjelenik, még ha eltérő aránnyal is: az ellenzéki pártok 80-85 százaléka, a bizonytalanok 70 százaléka értett ezzel egyet. Beszédesebb az a tény, hogy akárcsak a vita fontosságánál, ebben az állításban is azt látjuk, hogy a Fidesz-szavazók között is többségben van e vélemény.

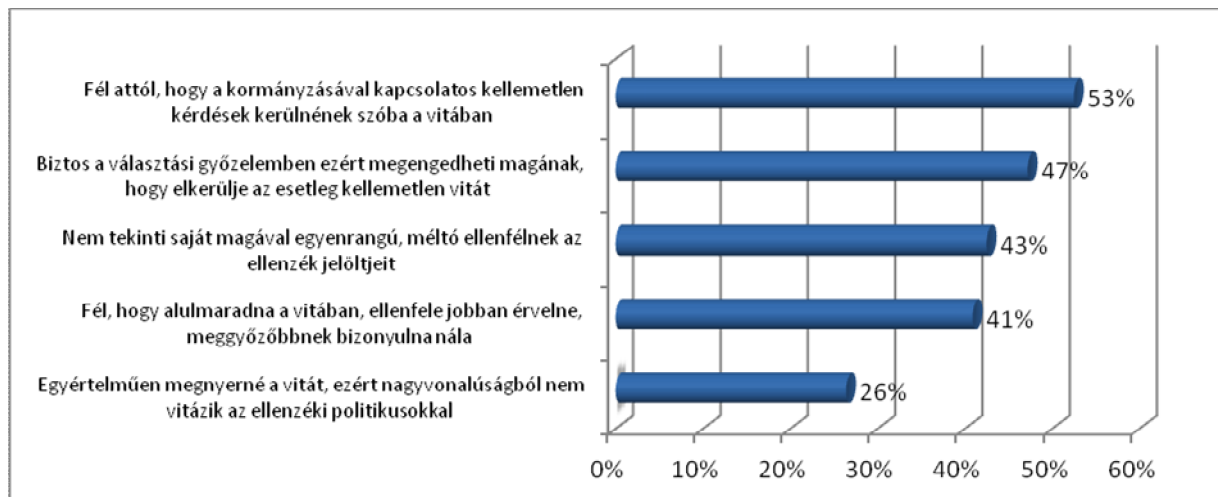

7. ábra

Egy demokráciát tiszteletben tartó miniszterelnöknek kötelessége részt venni a választások előtt a miniszterelnök-jelöltek vitájában: egyetértők aránya, pártpreferencia szerint

A TÁVOLMARADÁS OKAIRÓL

Miközben a miniszterelnöki vita fontosságáról viszonylag egységesen nyilatkoztak a választók, az Orbán Viktor eddigi elzárkózását firtató kérdések kapcsán erősebben megjelent a kormány-ellenzék törésvonal. A legtöbben azzal a szemponttal értettek egyet, hogy Orbán Viktor fél attól, hogy a kormányzásával kapcsolatos kellemetlen kérdések kerüljenek szóba a vitában. A másik széleskörűen elfogadott állítás pedig a kormányfő biztos választási győzelmével hozta összefüggésbe a távolmaradást.

8. ábra:

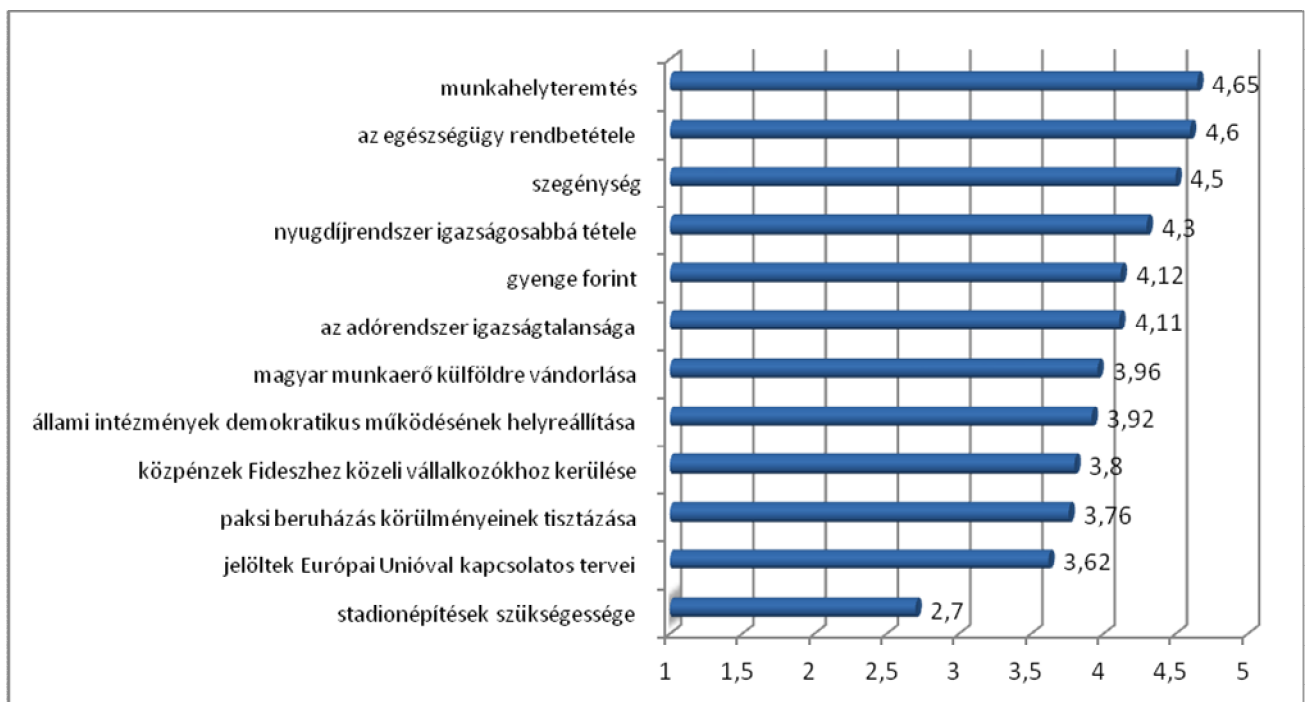
Ön szerint mely szempontok játszanak szerepet abban, hogy Orbán Viktor elzárkózik a vitától? „Szerepet játszik” válaszok aránya

A kényelmetlen témáktól való félelemmel elsősorban az ellenzéki pártok szavazói indokolták Orbán távolmaradását, bár a Fidesz-szavazók negyede is úgy vélte, hogy ez a szempont közrejátszik abban, hogy a miniszterelnök nem akar vitázni. Nem csak a pártos, de a bizonytalan, pártpreferencia nélküli szavazóknál is ez volt az első számú indok. Azt a fajta értelmezést viszont, hogy Orbán Viktor biztos győzelmének tudatában, nagyvonalúságból nem vitatkozik az ellenzéki politikusokkal, még a Fidesz szavazóinak is csak bő harmada osztotta, ezt az érvet tehát a választók túlnyomó többsége nem tartja reálisnak.

A VITA LEGFONTOSABB TÉMÁI

Noha egy ilyen miniszterelnök-jelölti vita nem kizárólag szakpolitikai kérdésekről szól, a közvélemény-kutatás során megvizsgáltuk, a választók szerint mely problémákat, témákat kéne mindenképp érinteni egy ilyen helyzetben. A három legfontosabb téma, aminek mindenképp elő kéne kerülnie, a munkahelyteremtés, az egészségügy és a szegénység kérdése – ebben

lényegében egyetértenek a pártok szavazói. A többi téma kapcsán látni azonban eltérő preferenciákat: az adórendszer igazságtalansága például minden ellenzéki szavazó számára kiemelten fontos téma, míg a kormánypártiak kevésbé tartják annak. A legnagyobb különbség a Fidesz és a Kormányváltók, illetve az LMP-szavazói között **a paksi beruházás kérdése: ez a téma az ellenzéki szavazók számára egyértelműen kiemelt ügy, míg a kormányt támogatók ezt inkább kerülnék.** Általánosságban is elmondható, hogy az MSZP-Együtt-PM-DK-Liberálisok és az LMP támogatói jellemzően magasabb fontossági értékeket adtak a témáknak, mint a Jobbik és a Fidesz szavazói, vélhetően ez is a vita iránti általános fontossággal függ össze.

9. ábra:

Egy Orbán Viktor részvételével létrejövő miniszterelnök-jelölti vita esetén Ön mennyire tartaná fontosnak, hogy szóba kerüljenek a következő kérdések? 1-5-ös skála, átlagértékek.

ÖSSZEGZÉS

- A választásokat megelőző miniszterelnök-jelölti vitára a választók szerint egyértelműen szükség van: 62 százalékuk szerint általában véve fontos egy ilyen vitát rendezni, míg a jelenlegi helyzetet ismerve, 55 százalék szerint indokolt, hogy Orbán Viktor és Mesterházy Attila vitázzon.

- A vita nem csak az ellenzék ügye: a Fidesz-szavazók között is többségben vannak azok, akik szerint fontos esemény egy miniszterelnök-jelölti vita. A kormánypárti szavazók ugyanakkor a konkrét párosítás megítélésekor már kevésbé támogatják a vitát: harmaduk véli úgy, hogy Orbánnak és Mesterháznak fontos lenne vitáznia a választások előtt.
- Ha a választókon múlna, 34 százalékuk a jelenlegi miniszterelnök, és az MSZP-Együtt-PM-DK-Liberálisok miniszterelnök-jelöltje között rendezné meg a vitát, míg 29 százalékuk a másik két, az ország mind a 106 választóköri körzetében jelöltet állító párt, a Jobbik és LMP vezetőjét is meghívná. A Kormányváltók egyértelműen a kétszereplős vitát támogatják, a Fidesz-szavazók egyformán megosztottak a kérdésben, míg a Jobbik és az LMP szavazói a négyszereplős formátumot preferálják.
- A szavazók túlnyomó többsége, mintegy hetven százaléka szerint a vitán egy, a demokráciát tiszteletben tartó miniszterelnöknek kötelessége részt venni: a Fidesz szavazóinak fele ezt szintén így gondolja. Orbán Viktor távolmaradása mögött elsősorban két szempontot látnak: a választópolgárok több mint fele szerint Orbán fél attól, hogy a kormányzásával kapcsolatos kellemetlen kérdések kerülnének elő, valamivel kisebb mértékben pedig úgy vélik, a kormányfő biztos a győzelmében, ezért megengedheti magának, hogy elkerülje a vitát.